

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет педагогічний
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри теорії та
методик початкової освіти

Наталія БАХМАТ

26 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

підготовки здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Початкова освіта
спеціальності 013 Початкова освіта
галузі знань 01 Освіта /Педагогіка
мова навчання українська

2024-2025 навчальний рік

Розробники програми: Наталія БАХМАТ, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти

Ухвалено на засіданні кафедри теорії та методик початкової освіти

Протокол № 10 від «26» серпня 2024 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

Наталія БАХМАТ

1. Зміст робочої програми навчальної дисципліни

Мета курсу «Інклюзивне навчання та психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу» – формування у майбутніх учителів початкових класів компетентностей у сфері організації та впровадження інклюзивного навчання, систематизованих наукових уявлень про сутність, основні завдання, напрями педагогічної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, психолого-педагогічного супроводу молодших школярів в умовах Нової української школи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інклюзивне навчання та психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу» – розкрити сутність нормативно-правового забезпечення інклюзивної освіти та психолого-педагогічного супроводу молодших школярів; розкрити методичні особливості організації освітнього процесу в початкових класах з інклюзивним навчанням; з'ясувати специфіку диференціації та індивідуалізації навчання на уроках в початковій школі та роль асистента вчителя в їх забезпеченні у роботі з дітьми з ООП; розкрити інноваційні технології, методи й прийоми, засоби навчання дітей з ООП за Концепцією НУШ; формувати у здобувачів освіти громадянську позицію, загальнолюдські цінності та професійну етику; сформувані уявлення про основи психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу молодших школярів з особливими освітніми потребами та їхніми родинами; сформувані уявлення про роль вчителя початкових класів та асистента вчителя в організації та реалізації психолого-педагогічного супроводу учнів з ООП; сформувані вміння в організації діагностичної діяльності вчителя початкових класів та асистента вчителя в процесі психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП; виробити усвідомлення необхідності зростання педагогічної майстерності.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	2024-2025	2024-2025, 2025-2026
Семестр вивчення	2	2-3
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальний обсяг годин	90	90
Кількість годин навчальних занять	32	12
Лекційні заняття	16	6
Практичні заняття	16	6
Самостійна та індивідуальна робота	58	78
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

3. Статус дисципліни обов'язковий освітній компонент професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни. «Актуальні питання сучасної педагогіки та психології», «Актуальні питання початкової освіти», «Організаційно-методична робота в галузі початкової освіти».

5. Програмні компетентності навчання:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері початкової освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 02	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 03	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
ЗК 04	Здатність працювати автономно.

Спеціальні компетентності:

СК 09	Здатність моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи.
-------	---

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

ПРН-05	Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу.
--------	--

7. Засоби діагностики результатів навчання: опитування, презентація виконаних завдань, бесіда, усне опитування, доповіді, групові дискусії, тести, модульна контрольна робота, екзамен.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	разом	у тому числі		
		лекційні заняття	практичні заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи та нормативно-правова база інклюзивної освіти у початковій школі. Організація та зміст діяльності молодших школярів у початковій школі				
Тема 1.1. Нормативно-організаційне забезпечення діяльності вчителя початкових класів у класі з інклюзивним навчанням у світлі концепції «Нова українська школа»	11	2	2	7
Тема 1.2. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти	11	2	2	7
Тема 1.3. Змістовий аспект психолого-педагогічного супроводу молодших школярів в умовах інклюзивної освіти	11	2	2	7

Тема 1.4. Асистент учителя як член команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.	11	2	2	7
Тема 1.5. Особливості визначення змісту психолого-педагогічного супроводу молодшого школяра з особливими освітніми потребами	11	2	2	7
Тема 1.6. Забезпечення початковою школою умов інклюзивного навчання молодших школярів	11	2	2	7
Тема 1.7. Дидактично-методичне забезпечення діяльності вчителя із засвоєння програмового матеріалу дітьми з особливими освітніми потребами Технології організації інклюзивного процесу в початковій школі закладу загальної середньої освіти	12	2	2	8
Тема 1.8. Роль учителя початкових класів у реалізації інклюзивного навчання. Взаємодія закладу освіти та сім'ї під час організації інклюзивного навчання	12	2	2	8
Разом годин	90	16	16	58

Заочна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	разом	у тому числі		
		лекційні заняття	практичні заняття	самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи та нормативно-правова база інклюзивної освіти у початковій школі. Організація та зміст діяльності молодших школярів у початковій школі</i>				
Тема 1.1. Нормативно-організаційне забезпечення діяльності вчителя початкових класів у класі з інклюзивним навчанням у світлі концепції «Нова українська школа»	9	–	–	9
Тема 1.2. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти	9	–	–	9
Тема 1.3. Змістовий аспект психолого-педагогічного супроводу молодших школярів в умовах інклюзивної освіти	13	2	2	9
Тема 1.4. Асистент учителя як член команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.	10	–	–	10
Тема 1.5. Особливості визначення змісту психолого-педагогічного супроводу молодшого школяра з особливими освітніми потребами	10	–	–	10
Тема 1.6. Забезпечення початковою школою умов інклюзивного навчання молодших школярів	14	2	2	10
Тема 1.7. Дидактично-методичне забезпечення	15	2	2	11

діяльності вчителя із засвоєння програмового матеріалу дітьми з особливими освітніми потребами Технології організації інклюзивного процесу в початковій школі закладу загальної середньої освіти				
Тема 1.8. Роль учителя початкових класів у реалізації інклюзивного навчання. Взаємодія закладу освіти та сім'ї під час організації інклюзивного навчання	10	–	–	10
Разом годин	90	6	6	78

9. Форми поточного та підсумкового контролю: під час практичних занять (опитування (індивідуальне, фронтальне, ущільнене, вибіркове), взаємоопитування, перевірка виконаних завдань, зокрема тестових, контроль за самостійною роботою (опитування / тестування з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle, перевірка виконаних завдань та ін.).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle).

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного та підсумкового контролю і розподіл балів за змістовими модулями

Денна форма здобуття вищої освіти

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Сума
Змістовий модуль 1 (30 балів)	МКР	Самостійна робота	Екзамен 40 балів	
Поточний контроль			40	
30 балів	20 балів	10 балів		

Заочна форма здобуття вищої освіти

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Сума
Змістовий модуль 1 (30 балів)	МКР	Самостійна робота	Екзамен 40 балів	
Поточний контроль			40	
30 балів	20 балів	10 балів		

Оцінювання навчальних досягнень з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти та відповідно до [«Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»](#) та [«Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка»](#). Дотримання академічної доброчесності регулюється [Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка](#).

Поточний контроль (30 балів)

Поточне оцінювання здійснюється на підставі якісного аналізу теоретичних знань здобувача вищої освіти, виконання студентом практичних завдань і самостійної роботи. Враховується рівень сформованості програмних компетентностей навчання, що містяться в ОПП.

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях – 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом дисципліни на рівні засвоєння окремих термінів, без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти недостатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати навчальний матеріал з дисципліни на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності професійно-педагогічних явищ в умовах інклюзивного навчання; робить спроби виконання репродуктивних завдань; за допомогою викладача виконує прості методичні завдання й педагогічні задачі (за готовим алгоритмом). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з курсу, здатний виконати завдання та розв'язати ситуації за зразком; орієнтується в термінах, поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть змісту навчальної дисципліни, може дати визначення понять (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання та педагогічні завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення змісту навчального матеріалу курсу, може поверхнево аналізувати педагогічні ситуації, робить певні висновки щодо проблем професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює зміст навчального матеріалу, оперує базовими поняттями та категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; уміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми та ін. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал в стандартних ситуаціях; уміє аналізувати педагогічні ситуації, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати повідомлення (підготувати проєкт, презентацію), обґрунтувати його положення, має достатній рівень сформованих професійних умінь і навичок. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом з курсу, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття й категорії; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання та педагогічні задачі; має сформовані типові фахові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий творчо-професійний	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з курсу та використовує їх у нестандартних педагогічних ситуаціях; може визначати особливості організації освітнього процесу з організації освітнього процесу в початкових класах в умовах інклюзивної освіти;

		робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки педагогічної науки; самостійно визначає мету власної професійної діяльності; виконує творчі завдання й розв'язує педагогічні задачі; може сприймати іншу позицію як альтернативну; може моделювати ситуації; знає суміжні дисципліни; використовує знання для аналізу особливостей фахової діяльності вчителя початкових класів в умовах інклюзивного навчання, виконує аналіз ситуацій, володіє нормативною базою початкової освіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з курсу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності вчителя початкових класів; спроможний підготувати виступ на наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної та педагогічної діяльності; оцінювати педагогічні явища, процеси; володіє нормативною базою початкової школи, організацією та супроводом молодших школярів в умовах інклюзивного навчання; має високий рівень сформованих фахових умінь і навичок. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з курсу, виявляє неординарні творчі професійні здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання, педагогічні задачі; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу педагогічних явищ; уміє ставити і вирішувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, зокрема щодо проєктування й моделювання педагогічних ситуацій; займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах, володіє нормативною базою початкової освіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР) менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непередготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непередготовленістю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до [«Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка \(зі змінами та доповненнями\)»](#)

Модульна контрольна робота (20 балів)

МКР передбачає виконання теоретичних питань з дисципліни, практичні завдання, тести.

Мета її написання – виявити знання і вміння з дисципліни, рівень професійного мислення майбутніх спеціалістів, сформованість у них професійно-ціннісних орієнтацій, індивідуальний педагогічний стиль, творчість і самостійність у виконанні.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі з можливим використанням MOODLE.

Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється в 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Критерії оцінювання якості відповідей на теоретичні та практичні питання модульної контрольної роботи з інклюзивного навчання та психолого-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу

Максимальна кількість балів – 20 балів (10 балів за питання)

Оцінювання відповіді на питання/бали	Критерії оцінювання
9-10 балів	Відповідь здобувача вищої освіти повністю, творчо та грамотно розкриває питання, виявляє знання основної і додаткової літератури, передбаченої програмою, на рівні творчого використання.

7-8 балів	Відповідь, у якій здобувач вищої освіти грамотно розкриває питання, добре володіє теоретичним матеріалом, але допускає неточність висновків, порушує логічність, виявляє повне знання програмного матеріалу на рівні аналогічного відтворення. Є неточності, коли допущені принципові помилки при відповіді на одне з питань, при принципово вірній відповіді на інші питання на рівні репродуктивного відтворення.
6 балів	Відповідь, у якій здобувач вищої освіти не послідовно розкриває питання, має принципові помилки, що свідчать про незнання основних теоретичних положень дисципліни, відповідь на рівні нижче продуктивного відтворення.

За умови виконання здобувачами вищої освіти МКР за допомогою тестів, робота складається із 40 тестових завдань, які оцінюються у 0,5 б. *Мінімальна кількість балів –12.*

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Неформальна та/або інформальна освіта. Визнання КПНУ імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано [«Порядок визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти \(нова редакція\)»](#).

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді.

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- волонтерська діяльність.

Самостійна робота (10 балів)

Організація та оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до [«Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»](#).

Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань у позааудиторний час; самостійне вивчення окремих теоретичних питань курсу; підготовку до написання модульної контрольної роботи; підготовку до складання екзамену.

Контроль за самостійною роботою здійснює викладач. Оцінка за самостійну роботу є складовою загальної оцінки, що виставляється здобувачеві за поточний контроль.

Їх оцінювання є складником загальної оцінки, що виставляється здобувачеві на практичному занятті.

Контроль за іншими видами самостійної роботи у формі співбесіди здійснює лектор на консультаціях. Максимальна оцінка за самостійну роботу оцінюється в 10 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

<p>Високий рівень 9-10 б.</p>	<p>Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, повно викладає самостійно вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, порівнювати, формулює своє бачення професійних аспектів, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях (під час проектування освітнього процесу в початкових класах закладів загальної середньої освіти в умовах інклюзивного навчання), наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>Достатній рівень 7- 8 б.</p>	<p>Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних і дещо змінених ситуаціях (під час проектування освітнього процесу в початкових класах закладів загальної середньої освіти в умовах інклюзивного навчання), переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернет-джерелами. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>Середній рівень 6 б.</p>	<p>Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги (спрямувальних питань) викладача, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>Початковий рівень менше ніж 6 б.</p>	<p>Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять курсу, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У здобувача не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією; він не має елементарних умінь здійснювати</p>

	первинну обробку й подальший аналіз навчальної інформації; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання завдань, неспроможний виконати стандартні завдання після спрямувальних питань викладача. Здобувач не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі здобувача наявні ознаки академічної недоброчесності.
--	---

Здобувачі вищої освіти виконують такі різновиди самостійної роботи з дисципліни (на вибір):

- 1) опрацювання текстів лекційних занять;
- 2) робота з основною й допоміжною літературою, опрацювання наукової та навчальної літератури;
- 3) ознайомлення з нормативними документами освітянської галузі (зокрема інклюзивної освіти) та їх опрацювання;
- 4) підготовка до практичних занять;
- 5) виконання завдань, визначених у планах практичних занять;
- 6) опрацювання питань, винесених на самостійне опрацювання;
- 7) виконання завдань в об'єктно-модульному динамічному середовищі навчання Moodle;
- 8) підготовка презентацій навчального матеріалу;
- 9) підготовка кейсу матеріалів з організації інклюзивного навчання та супроводу молодших школярів в освітньому процесі початкової школи;
- 11) підготовка до написання модульної контрольної роботи;
- 12) підготовка до екзамену тощо.

Здобувачі, які за виконання завдань самостійної роботи отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання самостійної роботи на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет іспиту складається з трьох питань (1-2 – теоретичні, 3 – практичне).

Перше і друге питання (по 15 балів) екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Високий рівень 14-15 б.	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання теорії з фахової діяльності в умовах інклюзивного навчання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж професійної проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях (проектування процесу навчання в початковій школі в умовах інклюзивного навчання), наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній рівень 12-13 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений

	матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Середній рівень 11-9 б.	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять курсу; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити певну розробку (проект) побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Початковий рівень менше ніж 9 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє апаратом курсу, допускає помилки у формулюванні ключових понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Під час відповіді на практичне питання (10 б.) звертається увага на:

Високий рівень 9-10 б.	Здобувач вповні володіє практичними вміннями і навичками з інклюзивного навчання у початковій школі; правильно формулює свої думки та обґрунтовує відповідь; наводить приклади, аналогії; послуговується українською літературною мовою. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній рівень 7-8 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в мовному оформленні висловлювання. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Середній рівень 6 б.	Якщо здобувач виявляє окремі практичні вміння і навички, його пояснення неповні, він допускає неточності; не вміє обґрунтувати свої судження; допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Початковий рівень менше ніж 6 б.	Якщо здобувач не володіє практичними вміннями і навичками, виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає суттєві помилки в мовному оформленні викладу тощо. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Загальне оцінювання екзамену:

40-36 балів – високий рівень;

35-30 балів – достатній рівень;

29-24 бали – середній рівень;

23 бали і менше – початковий рівень.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до нього після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю.

Вважається, що здобувачі вищої освіти підготувалися до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам.

Здобувачі вищої освіти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до екзамену.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком навчального процесу.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі екзамену, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «[Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка \(зі змінами\)](#)».

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння студентом певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Оцінювання навчальних досягнень з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ЕКТС	Підсумкова оцінка за національною шкалою
		екзаменаційна
90-100	A (відмінно)/Excellent	відмінно
82-89	B (добре)	добре
75-81	C (добре)/Good	
67-74	D (задовільно)/Satisfactory	задовільно
60-66	E (достатньо)/Enough	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)/Fail	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)/Fail	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету та з дозволу ректора університету.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проєктора та ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

12. Рекомендована література

Основна література

1. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. Харків : Видавництво «Ранок», 2019. 216 с. URL: <http://surl.li/ycodlg>.

2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyi-derzhstandart-pochatkovoYi-osvity-dokument/>.

3. *Концепція Нової української школи* [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

4. Миронова С. П. Нова українська школа: особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах : навчально-методичний посібник. Тернопіль: Астон, 2020. 176 с. URL: <http://surl.li/havgrg>.

5. *Типові освітні програми для закладів середньої освіти: 1–2 класи*. Київ: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. 240 с.

6. *Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 3–4 класи*. 2019. URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php.

Додаткова література

1. Будник О. Б. Інклюзивна освіта: навчальний посібник [для студентів спеціальності «Початкова освіта»]. Івано-Франківськ: ПП Бойчук А.Б., 2015. 152 с.

2. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.

3. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України No 1/9-384 від 28.07.2021 р. «Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання».

4. Методичні рекомендації щодо організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти. Харків: Методичний центр Управління освіти адміністрації Новобаварського району Харківської міської ради, 2018. 37 с. URL: <http://surl.li/uhsniv>.

5. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.

6. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ. Навчально-методичний посібник / Компанець Н. М., Луценко І. В., Коваль Л. В. Київ: Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.

7. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навч-метод. посіб. / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 28. 2018. 252 с.

8. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання: Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України No 1/9-384 від 18.05.2012 // Міністерство освіти і науки України : [сайт]. Київ, 2017. URL: old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/1287-

9. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.

10. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.

11. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 248 с.

12. Бахмат Н.В. Розвиток soft skills здобувачів початкової освіти в умовах інклюзії. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»: наукового журнал. Серія Педагогічні науки. Вип. 1.2022. С. 144-152. DOI 10.31651/2524-2660-2022-1-144-152.

13. Liubarets V., **Bakhmat N.**, Matviienko O., Tsykhmeistruk O., Feltsan I. (2021). Formation of professional competence of assistant teacher of inclusive education in secondary education institutions. *Pedagogika-Pedagogy*. Volume 93, Number 9. P. 1279-1294. <https://doi.org/10.53656/ped2021-9.09>

14. **Bakhmat, N.**, Kravets, N., Kulikovska, I., Leniv, Z., & Ishcuk, V. (2021). Training of pedagogical staff for conducting activities in the conditions of inclusive education.

Laplace in Journal, 7(Extra-C), p. 559-571. <https://doi.org/10.24115/S2446-622020217Extra-C1044p.559-571>.

15. Sydoruk L., **Bakhmat N.**, Poberezhets H., Misenyova V., Boyarova O. Formation of Future Economist Professional Competence in Adaptive-digital Environment Conditions of Higher Educational Institution. *International Journal of Health Sciences*. Vol. 6 No. 1, April 2022, pages: 103-114. <https://doi.org/10.53730/ijhs.v6n1.3390> URL: <https://sciencescholar.us/journal/index.php/ijhs/article/view/3390/767>.

16. **Bakhmat N.**, Vyshnyk, O., Moskaljova, A., Fediy, O., & Lisovska, K. Organization of an inclusive educational environment for the development of children with special educational needs. *Revista Eduweb*, 16(3), 9–22. 2022. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2022.16.03.1>

17. Бахмат Н. В. Зарубіжний досвід підготовки вчителів до діяльності в умовах інклюзивної освіти. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: реалії, нові ідеї та перспективи: тези доповідей IV-ої Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2022. С. 35-37.

18. Бахмат Н.В. Розвиток soft skills здобувачів початкової освіти в умовах інклюзії. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»: наукового журнал. Серія Педагогічні науки*. 2022. Вип. 1. С. 144-152 DOI 10.31651/2524-2660-2022-1-144-152.

19. Бахмат Н.В. Методична компетентність вчителя в умовах інклюзивного навчання. *NewInception*. 2022. №1-2 (7-8). С. 52–61. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7101894>.

20. Бахмат Н.В. Особливості підготовки учителів-тьютерів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі. *Сучасні технології початкової освіти: реалії та перспективи: збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, педагогічний факультет, кафедра теорії та методик початкової освіти; редкол.: Н.В. Бахмат, Н.В. Гудима, О.В. Ковальчук. Київ : Міленіум,. 2020. Випуск 3. С. 10-14.

Рекомендовані джерела інформації

Міністерство освіти і науки / Нова українська школа	URL:https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola
Нова українська школа	URL:https://nus.org.ua/
Нова українська школа. Інклюзія	URL:https://nus.org.ua/tags/129/
Державний стандарт початкової освіти	URL://www.kmu.gov.ua/ua/npas/prozatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti
Типові освітні програми початкової школи	URL://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasi-v-nush-dokumenty
Фейсбук Інклюзія. Допомога вчителю	URL:https://www.facebook.com/groups/inclusive.ed/
«Крок за Кроком» Всеукраїнський фонд. Інклюзивна освіта.	URL:http://www.ussf.kiev.ua/inclusive_education/
МКФ для інклюзивної освіти проект впроваджений ЮНІСЕФ Україна	URL: http://icf-edu.com/ua/project
Prometheus Найбільша українська освітня платформа масових відкритих онлайн-курсів	URL://prometheus.org.ua/

EdEra Українська студія онлайн освіти. Команда платформи створює онлайн-курси, спецпроекти, інтерактивні підручники та освітні блоги	URL://ed-era.com
На урок Методичні матеріали для вчителя, статті, онлайн-навчання, конкурси	URL://naurok.com.ua/webinar
Педрода Організація навчання і підвищення кваліфікації	URL://pedrada.ippo.com.ua
Всеосвіта Безплатна платформа для підвищення кваліфікації вчителів	URL://vseosvita.ua
На Урок Освітній проєкт	URL:https://naurok.com.ua/
Coursera Освітня платформа	URL:https://www.coursera.org/
Нова українська школа Освітня платформа	URL://nus.org.ua
Освіторія Освітня платформа	URL://osvitoria.media
Smart Kids Електронні освітні ресурси видавництва «РОЗУМНИКИ»	URL:https://edugames.rozumniki.ua/catalog/?class=147&nauka=
Дистанційні курси підвищення кваліфікації від «ІППО»	URL: https://ippo.com.ua/category/pocatкова-skola/